

SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. Fakss: 67830770. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2024. gada 19. augustā

Satversmes tiesas 2. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Irēna Kucina, tiesneši Jānis Neimanis un Anita Rodiņa,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 86/2024),

konstatēja:

1. No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu atzīt Ministru kabineta 2012. gada 2. maija noteikumu Nr. 309 “Noteikumi par koku ciršanu ārpus meža” (turpmāk – Koku ciršanas noteikumi) 5.2. apakšpunktu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 105. pantam un spēkā neesošu no pieņemšanas brīža.

2. Koku ciršanas noteikumu 4.1. apakšpunkts paredz, ka zemes īpašniekam vai tiesiskajam valdītājam nepieciešama pašvaldības atļauja koku ciršanai ārpus meža, ja kokus cērt pilsētas un ciema teritorijā.

Savukārt apstrīdētā norma noteic, ka Koku ciršanas noteikumu 4. punktā minētajās teritorijās, izņemot šo noteikumu 4.11. apakšpunktā minēto gadījumu, bez pašvaldības atļaujas koku ciršanai ārpus meža atļauts cirst kokus, kuru celma caurmērs ir mazāks par 20 centimetriem.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;

5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības nav mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 3. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par Ministru kabineta noteikumu atbilstību augstāka juridiska spēka tiesību normām. Pieteikumā ir apstrīdēta Ministru kabineta noteikumu normas satversmība, tādēļ pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktam persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

No pieteikuma un Tiesu informācijas sistēmā pieejamās informācijas izriet, ka Pieteikuma iesniedzējam Jūrmalas valstspilsētas teritorijā pieder zemesgabals, uz kura atrodas koki, kuru celma caurmērs pārsniedz 20 centimetrus. Pieteikuma iesniedzējs savā īpašumā vēloties veikt teritorijas labiekārtošanu un mainīt apstādījumu struktūru, izgaismojot teritoriju un atjaunojot apstādījumus. Šo plānu īstenošana esot apgrūtināta, jo pašvaldība esot liegusi iegūt koku ciršanas atļauju un Pieteikuma iesniedzējam esot jāatlīdzina dabai nodarītais kaitējums.

Kolēģija norāda, ka atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta septītās daļas 1. punktam pieteikumam jāpievieno paskaidrojumi un dokumenti, kas nepieciešami lietas apstākļu noskaidrošanai. Pieteikumam nav pievienoti dokumenti, kas apliecinātu, ka Pieteikuma iesniedzējs ir vērsies pašvaldībā ar lūgumu atļaut koku ciršanu viņa īpašumā un ka tā, pamatojoties uz apstrīdēto normu, būtu atteikusi izsniegt minēto atļauju. Vienlaikus no Tiesu informācijas sistēmā pieejamās informācijas secināms, ka par Pieteikuma iesniedzējam piederošajā īpašumā esošo koku ciršanas atļauju izsniegšanu ir noslēgušās divas tiesvedības (lietas Nr. [..] un Nr. [..]), kā arī turpinās viena tiesvedība (lieta Nr. [..]).

Pēc Pieteikuma iesniedzēja ieskata, tas, ka saskaņā ar apstrīdēto normu to koku, kuru celma caurmērs lielāks par 20 centimetriem, ciršanai ir nepieciešama pašvaldības atļauja, aizskar viņam Satversmes 105. pantā ietvertās tiesības uz īpašumu. Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētajā normā ietvertais caurmērs būtu nosakāms atbilstoši tiesiskajam regulējumam par aizsargājamu koku caurmēru. Proti, būtu jāparedz tāds regulējums, ka pašvaldības atļauja nepieciešama vienīgi to koku, kuri ir sasnieguši aizsargājama koka caurmēru, ciršanai.

Tādējādi, ievērojot objektīvās izmeklēšanas principu, kolēģija secina, ka pastāv tādi apstākļi, kas ļauj konstatēt Pieteikuma iesniedzēja pamattiesību aizskārumu. Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

6. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta otro daļu persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai vienīgi gadījumā, ja viņa ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem vai arī tādu iespēju nav.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka konstitucionālā sūdzība galvenokārt ir subsidiārs pamattiesību aizsardzības mehānisms (*sk. Satversmes tiesas 2007. gada 26. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2006-38-03 8.1. punktu*). Gadījumā, kad pamattiesības tiek aizskartas ar tiesību piemērošanas aktu, personai jāizmanto vispārējie tiesību aizsardzības līdzekļi, kas paredz iespēju pārsūdzēt tiesību piemērošanas aktu, ar kura starpniecību tiesību norma ir aizskārusi personas pamattiesības. Satversmes tiesas likumā ietvertā subsidiaritātes principa mērķis ir panākt, lai tiesa, izskatot lietu pēc būtības, visupirms izmantotu tās rīcībā esošās tiesību piemērošanas un interpretācijas metodes Satversmei atbilstoša rezultāta sasniegšanai (*sk. Satversmes tiesas 2011. gada 19. oktobra sprieduma lietā Nr. 2010-71-01 14. punktu*).

6.1. Attiecībā uz Pieteikuma iesniedzēju apstrīdētā norma ir piemērota trīs administratīvajās lietās. Administratīvajās lietās [..] un [..] tiesvedība ir noslēgusies un par šajās lietās risināmajiem tiesību jautājumiem Pieteikuma iesniedzējs ir izmantojis visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Līdz ar to pieteikums šajā daļā atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā daļā noteiktajām prasībām.

6.2. Savukārt lietā [..] ar senatoru kolēģijas [datums] lēmumu ir ierosināta kasācijas tiesvedība, kas vēl nav noslēgusies. Pieteikuma iesniedzējs lūdz atzīt pieteikumu par vispārsvarīgu un lemt par tā izskatīšanu pirms ir izmantoti visi vispārējie tiesību aizsardzības līdzekļi. Tomēr lietas ierosināšana uz Satversmes tiesas likuma 19.² panta trešās daļas pamata ir sevišķs izņēmuma gadījums. Lai konstitucionālās sūdzības izskatīšanu atzītu par vispārsvarīgu, nepieciešams konstatēt ne vien to, ka tajā aprakstītais tiesiskais stāvoklis bez konkrētā pieteikuma iesniedzēja skar arī citas personas, bet arī, lai konkrētā tiesiskā situācija pati par sevi būtu atzīstama par sevišķi būtisku un prasītu nekavējošu tās atrisināšanu. Savukārt būtisks kaitējums Satversmes tiesas likuma izpratnē ir tāds kaitējums, kas personas tiesībām un interesēm vienlaikus rada nelabvēlīgas un neatgriezeniskas sekas.

No pieteikuma nav gūstams apstiprinājums, ka Pieteikuma iesniedzēja situācija būtu atzīstama par sevišķi būtisku un prasītu nekavējošu tās atrisināšanu Satversmes tiesā pirms ir izsmelti vispārējie tiesību aizsardzības līdzekļi. Tāpat no pieteikuma nav secināms, ka Pieteikuma iesniedzēja tiesībām un interesēm tiktu radītas nelabvēlīgas un vienlaikus neatgriezeniskas sekas, kuras nevarētu novērst ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Līdz ar to pieteikums šajā daļā neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā daļā noteiktajām prasībām.

7. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtais daļas pirmo teikumu konstitucionālo sūdzību (pieteikumu) Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā pēc pēdējās institūcijas nolēmuma spēkā stāšanās. Tiesību aizsardzība administratīvajā lietā [..] Pieteikuma iesniedzējam noslēgusies ar Senāta [datums] spriedumu, bet administratīvajā lietā [..] – ar Senāta rīcības sēdes [datums] lēmumu par atteikšanos ierosināt kasācijas tiesvedību. Abi minētie nolēmumi stājušies spēkā to pieņemšanas dienās. Tādēļ konstitucionālās sūdzības iesniegšanas termiņš saistībā ar katru no lietām skaitāms no attiecīgajiem nolēmumu pieņemšanas datumiem.

Tā kā konstitucionālā sūdzība iesniegta 2024. gada 21. jūlijā, Pieteikuma iesniedzējs nav ievērojis tās iesniegšanas termiņu.

Līdz ar to pieteikums šajā daļā neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtais daļas pirmajā teikumā noteiktajām prasībām

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 2. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [..] pieteikuma (pieteikums Nr. 86/2024).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Irēna Kucina